

autorzy: Elżbieta Czyż, Jacek Ciechanowski
konsultacja merytoryczna: Kama Dąbrowska
projekt graficzny: Studio ANCOM

nr ISBN: 978-83-938071-1-6
wydano ze środków Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii

egzemplarz bezpłatny
wersja elektroniczna dostępna na www.kbpn.gov.pl

Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii
ul. Dereniowa 52/54, 02-776 Warszawa
tel. (22) 855 54 69
www.kbpn.gov.pl

GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

Antynarkotykowy Telefon Zaufania
801 199 990

Antynarkotykowa Poradnia Internetowa
www.narkomania.org.pl

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
www.brpo.gov.pl

Biuro Praw Pacjenta
www.bpp.gov.pl

Rzecznik Praw Dziecka
www.brpd.gov.pl

JESTEŚ PACJENTEM
placówki leczenia uzależnień
POZNAJ SWOJE PRAWA

PRAWA PACJENTA
W PLACÓWKACH LECZENIA OSÓB
UZALEŻNIONYCH OD NARKOTYKÓW

PRAWO DO INFORMACJI

ROZPOCZĘCIE TERAPII

W TRAKCIE TERAPII

PRAWA,
NIEPODLEGAJĄCE OGRANICZENIU
W TRAKCIE TERAPII

PRAWA,
KTÓRE MOGĄ BYĆ OGRANICZONE

ZAKOŃCZENIE TERAPII

2

4

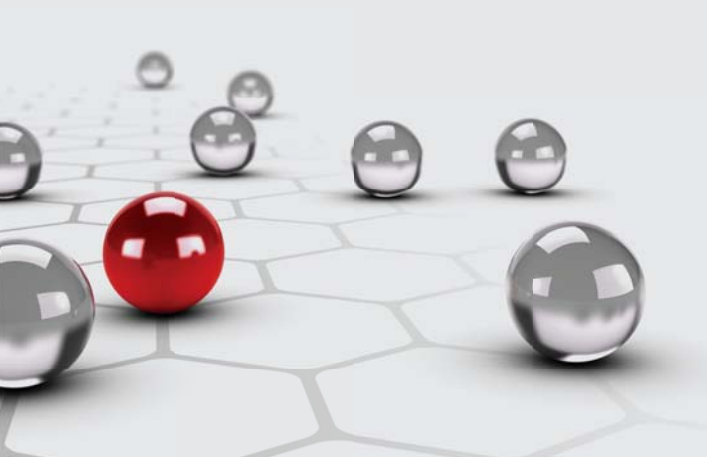
6

8

10

12

13

PRAWA PACJENTA

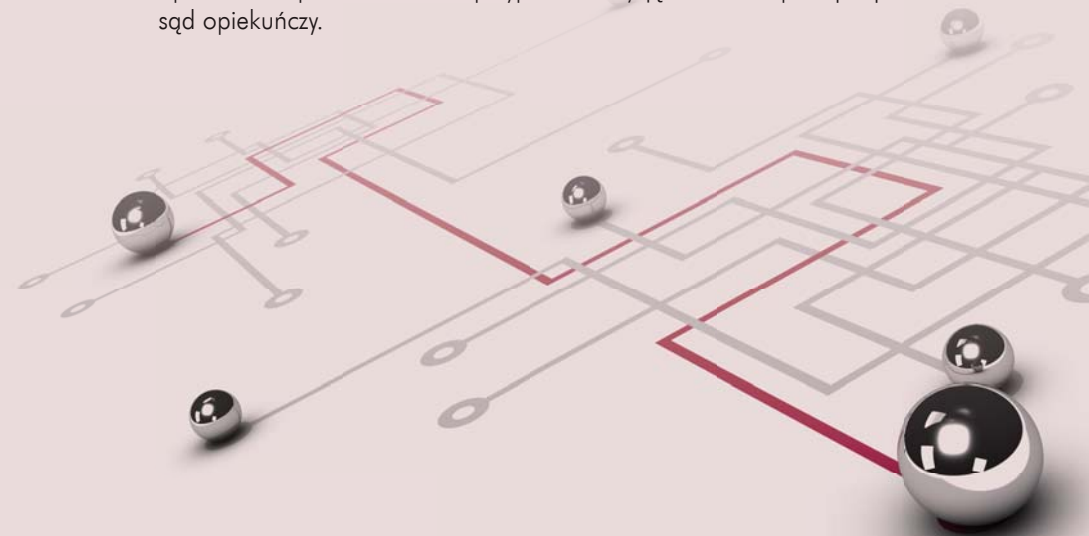
W PLACÓWKACH LECZENIA OSÓB
UZALEŻNIONYCH OD NARKOTYKÓW

Podjmując decyzję o leczeniu z powodu uzależnienia od narkotyków warto abyś znał prawa, które przysługują pacjentom w placówkach leczenia uzależnień. Podstawowym aktem prawnym regulującym zakres Twoich praw jako pacjenta jest ustawa z 06. 11. 2006 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

Choć terapeuci i lekarze pracujący w ośrodkach i poradniach leczenia osób uzależnionych od narkotyków dokładają starań, aby Twoje leczenie przebiegało w najlepszych warunkach, z poszanowaniem Twojego poczucia godności, to jednak Ty sam jako pacjent, powinienes znać swoje prawa po to, by móc zareagować jeśli doszło do ich naruszenia.

Zanim trafisz do placówki leczenia uzależnień pamiętaj, że:

- masz prawo do leczenia z powodu uzależnienia od narkotyków lub alkoholu, nawet jeżeli nie jesteś osobą ubezpieczoną. Koszty Twojego leczenia w takim przypadku są pokrywane przez Ministra Zdrowia
- leczenie uzależnienia od narkotyków jest dobrowolne. Podjęcie leczenia wymaga zatem Twojej zgody. Odstępstwa od tej zasady mają charakter wyjątkowy i w każdym przypadku wymagają orzeczenia sądu
- gdy masz mniej niż 16 lat lub gdy jesteś osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną, zgodę w Twoim imieniu wyraża Twój opiekun prawny
- gdy masz co najmniej 16 lat, ale mniej niż 18, możesz wyrazić sprzeciw od poddania się leczeniu, na które zgadzają się Twoi opiekunowie prawni. W takim przypadku decyzję o leczeniu podejmuje sąd opiekuńczy.

PRAWO DO INFORMACJI

4

Pamiętaj, że masz prawo być leczony w sposób profesjonalny, metodami o potwierdzonej w badaniach naukowych skuteczności.

W każdej poradni czy ośrodku i od każdego terapeuty powinieneś otrzymać pełną informację o dostępnych metodach leczenia i programach terapeutycznych. Jeżeli uzyskujesz informację tylko o jednym programie, zapytaj o inne możliwości leczenia.

Masz także prawo do uzyskania, udzielonej w przystępnej formie, informacji o Twoim stanie zdrowia oraz prawo wglądu do swojej dokumentacji medycznej na każdym etapie leczenia.

Wiedz, że ośrodki leczenia uzależnień mogą specjalizować się w terapii określonej grupy pacjentów np. ze względu na wiek, rodzaj uzależnienia lub współwystępujące schorzenia psychiczne. Sprzyja to skuteczności leczenia, pozwalając na zastosowanie metod najbardziej adekwatnych dla danej grupy pacjentów.

Jeśli jesteś pacjentem uzależnionym od marihuany lub haszyszu i masz co najmniej 16 lat dowiedz się, które placówki ambulatoryjne mogą zaoferować Ci specjalistyczny program CANDIS, adresowany właśnie do osób uzależnionych od przetworów konopi.

Jeśli jesteś osobą uzależnioną od opioidów i masz co najmniej 18 lat, masz prawo być leczonym w programie substytucyjnym dostępnym przede wszystkim w poradniach leczenia uzależnień. W wyjątkowych przypadkach, jeśli przemawiają za tym ważne względy zdrowotne, lekarz może rozważyć przyjęcie do leczenia substytucyjnego osoby poniżej 18 roku życia. Konieczne jest wówczas wyrażenie zgody przez Twojego opiekuna prawnego.

Jeśli oprócz uzależnienia od narkotyków cierpisz na inne zaburzenia psychiczne dowiedz się o placówki leczenia osób z tzw. podwójnym rozpoznaniem, które oferują kompleksową opiekę i leczenie zarówno uzależnienia od narkotyków, jak i leczenie innego zaburzenia psychicznego np. depresji czy schizofrenii.

Jeśli jesteś samotną matką i myślisz o podjęciu terapii w ośrodku stacjonarnym, zapytaj, gdzie możesz przybywać z dzieckiem i na jakich warunkach.

Jeśli jesteś zakażony HIV, masz prawo do zachowania tego w tajemnicy. Jeśli jednak zdecydowałeś się o tym powiedzieć, to masz prawo, podobnie jak inni, do terapii, a ponadto do stosownej dla Ciebie opieki medycznej. Korzystając z tego prawa powinieneś jednak dołożyć należytej staranności, by nie narażać innych pacjentów i personelu na ryzyko zakażenia.

ROZPOCZĘCIE TERAPII

Jeżeli zdecydowałeś się na leczenie, to podczas przyjęcia do placówki powinieneś być poinformowany:

- jak wygląda program terapeutyczny i jakie są stosowane metody leczenia?
- jaki jest regulamin placówki?
- jakie są Twoje prawa jako pacjenta?
- jakie mogą być ograniczenia Twoich praw w związku z podjętą terapią?
- jak długo trwa terapia w placówce i od czego to zależy?
- do kogo i w jaki sposób możesz odwołać się czy zgłosić skargę?

Therapy

NIE OBAWIAJ SIĘ STAWIAĆ DODATKOWYCH PYTAŃ.

Im więcej będziesz wiedział o proponowanym programie terapii, swoich prawach i obowiązkach, tym bardziej świadomie będziesz mógł uczestniczyć w terapii.

W TRAKCIE TERAPII

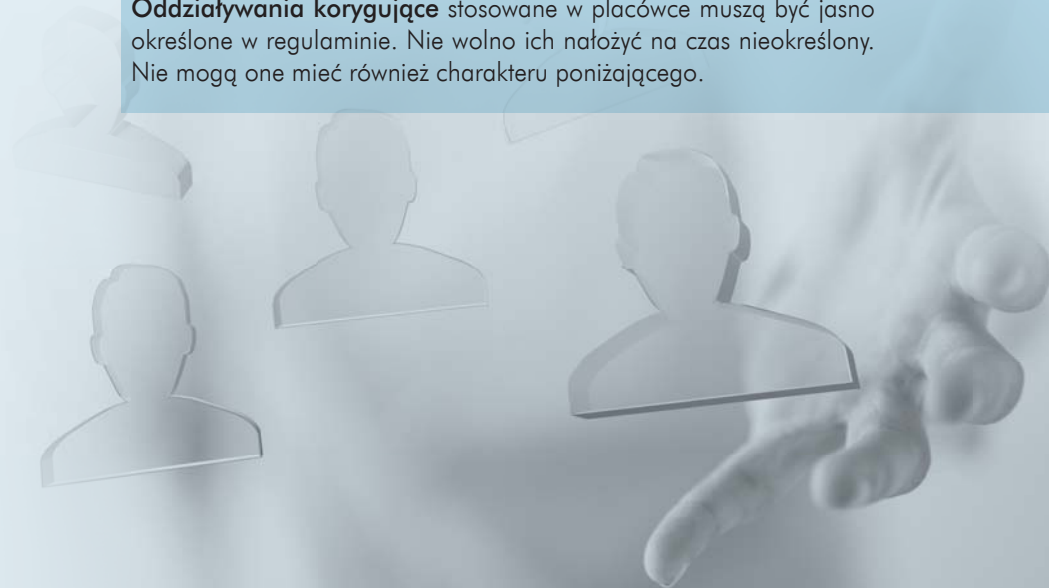
Gdy zgłaszasz się na leczenie, a zwłaszcza leczenie w ośrodku, wkraczasz w społeczność pacjentów z podobnymi problemami, trudnościami i pokusami. Rolą prowadzących terapię jest zapewnić Tobie i innym pełne bezpieczeństwo i stworzyć jak najlepsze warunki do leczenia, a także radykalnie odciąć dostęp do środków odurzających.

Dlatego też powinieneś liczyć się z tym, że podczas przyjęcia do ośrodka zostaniesz sprawdzony, czy nie wnosisz narkotyków. Działanie to, choć podejmowane w trosce o Twoje i innych pacjentów bezpieczeństwo, może stanowić ograniczenie Twojego prawa do prywatności czy wolności osobistej.

To, w jaki sposób zostaniesz sprawdzony na okoliczność czy nie wnosisz narkotyków na teren placówki, nie może naruszać Twojego poczucia godności i intymności. W czynnościach tych może uczestniczyć tylko uprawniony personel tej samej płci.

Jeśli zdarzyłoby się, że zachowałeś się niezgodnie z regulaminem placówki, mogą być zastosowane wobec Ciebie oddziaływania korygujące, stanowiące element procesu terapeutycznego mający na celu zapobieganie występowaniu w przyszłości tego typu zachowań.

Oddziaływania korygujące stosowane w placówce muszą być jasno określone w regulaminie. Nie wolno ich nałożyć na czas nieokreślony. Nie mogą one mieć również charakteru poniżającego.

PRAWA

NIEPODLEGAJĄCE OGRANICZENIU W TRAKCIE TERAPII

1

WOLNOŚĆ SUMIENIA I WYZNANIA

W trakcie leczenia w placówce stacjonarnej masz prawo do korzystania z opieki duszpasterskiej oraz realizacji praktyk religijnych bez względu na wyznanie. Korzystanie z tego prawa jest całkowicie dobrowolne i nie może być jakiegokolwiek nacisku na udział w praktykach religijnych. Nie można też uzależniać przyjęcia Cię do placówki od wyrażenia przez Ciebie zgody na udział w praktykach religijnych. Prawo do wolności sumienia i wyznania dotyczy wszystkich placówek, w których leczenie finansowane jest ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, zarówno tych prowadzonych przez podmioty świeckie, jak i organizacje religijne.

2

PRAWO DO EDUKACJI

Jeśli jesteś osobą w wieku szkolnym, masz prawo kontynuować naukę w takiej formie, by okres leczenia nie był przeszkodą w ukończeniu szkoły. Jeśli nie możesz uczyć się w zwykłej szkole, istnieje możliwość zorganizowania indywidualnego nauczania.

3

PRAWO DO ZACHOWANIA W TAJEMNICY INFORMACJI, O KTÓRYCH MÓWISZ W TRAKCIE LECZENIA

Z wyjątkiem nielicznych sytuacji przewidzianych przepisami to, co mówisz w trakcie leczenia jest objęte tajemnicą. Nikomu z personelu nie wolno ujawniać innym osobom informacji pozyskanych w trakcie leczenia o Tobie i Twoich problemach bez Twojej zgody.

Nie musisz godzić się na ujawnienie wobec społeczności terapeutycznej czy innych pacjentów wszystkich informacji o sobie, jakie ujawniłeś personelowi w kontakcie indywidualnym. Pomimo że w terapii zakłada się otwartość, to Ty ostatecznie decydujesz o zakresie ujawnianych problemów.

4

PRAWO DO ODMOWY UDZIAŁU OSÓB TRZECICH PODCZAS TERAPII

Nie musisz godzić się na udział podczas udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym zajęć terapeutycznych, osób innych niż uprawniony personel placówki, do którego zaliczamy terapeutów i lekarzy. Możesz odmówić udziału w terapii lub poddaniu się badaniom, w których uczestniczą stażyści czy studenci.

5

PRAWO DO ZŁOŻENIA SKARGI

W przypadku gdy Twoje prawa są naruszane, masz prawo do złożenia skargi. Napisz, kiedy i co Cię spotkało. To jest sposób obrony Twojej godności wówczas, gdy może być ona zagrożona.

Twoja pisemna skarga powinna być zarejestrowana. To daje gwarancję, że Twoja sprawa będzie rozpatrzona i nie zostanie zlekceważona.

Gdyby rozstrzygnięcie sprawy nie było dla Ciebie satysfakcjonujące, możesz zwrócić się do innych osób lub instytucji, takich jak np. Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Pacjenta, Rzecznik Praw Dziecka.

6

PRAWA PUBLICZNE

W trakcie pobytu w ośrodku masz prawo dostępu do interesujących Cię informacji o sprawach społecznych, politycznych czy kulturalnych.

Nie tracisz także swoich konstytucyjnych praw wyborczych, a więc możesz brać udział w wyborach czy referendum.

PRAWA,

KTÓRE MOGĄ BYĆ OGRANICZONE

Podjęcie leczenia w stacjonarnej placówce może wymagać od Ciebie zgody na ograniczenie Twojej swobody i prywatności. Co konkretnie może podlegać ograniczeniu?

- 1 Kontakt z rodziną i osobami bliskimi to nie przywilej, ale Twoje prawo. Kontakt ten może być ograniczony wyłącznie w związku z możliwościami organizacyjnymi ośrodka, bezpieczeństwem zdrowotnym pacjentów i zagrożeniem epidemicznym. Ograniczenia takie powinny mieć jednak charakter wyjątkowy.
- 2 Twoje rzeczy mogą być sprawdzane, ale tylko w Twojej obecności i przez uprawniony personel ośrodka.
- 3 Zapewne będziesz miał ograniczony kontakt z osobami, z którymi używałeś narkotyków. Jednak pobyt w ośrodku nie powinien ograniczać Ci kontaktów z osobami bliskimi. Do osób bliskich zalicza się także stałą partnerkę/partnera. Dowiedz się, jakie obowiązują zasady kontaktów z nimi, terminy i czas odwiedzin.
- 4 Sposób ubierania się i noszenia (np. strój, biżuteria) może podlegać ograniczeniom wynikającym albo z celów terapii, albo względów higienicznych. W wielu ośrodkach obowiązuje zakaz noszenia odzieży czy biżuterii z symbolami jednoznacznie kojarzącymi się z używaniem narkotyków.

Na wszystkie powyższe ograniczenia musisz wyrazić pisemną zgodę.

ZAKOŃCZENIE TERAPII

- Gdy swoje leczenie zakończysz w planowanym terminie, a także wtedy, gdy je przerwiesz przed wyznaczonym czasem, masz prawo otrzymać bezpłatnie Kartę Informacyjną, tj. wypis z leczenia, w tym samym dniu, w którym kończysz leczenie. Kopię dokumentacji medycznej możesz otrzymać, jeśli pokryjesz koszty kserokopii wg stawek określonych w regulaminie placówki, ustalonych zgodnie z przepisami ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.
- Poproś o informacje o możliwościach kontynuowania leczenia w innej formie. Pracownicy ośrodka czy poradni powinni wskazać Ci inne konkretne miejsca w Polsce.
- Jeśli po zakończeniu leczenia potrzebujesz wsparcia, choćby pomocy w znalezieniu pracy czy uzyskaniu zasiłku, masz prawo skorzystać z pomocy powołanych do tego instytucji, np. powiatowego centrum pomocy rodzinie czy ośrodka pomocy społecznej w miejscu Twojego zamieszkania.

**NIE OPUSZCZAJ OŚRODKA BEZ INFORMACJI GDZIE I DO KOGO MOŻESZ
ZWRÓCIĆ SIĘ GDY BĘDZIESZ POTRZEBOWAŁ WSPARCIA CZY POMOCY**